ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΧΘΕΣΙΝΗΝ ΣΥΣΚΕΨΙΝ ΤΣΑΛΔΑΡΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΗΓΕΤΩΝ ΕΠΕΚΡΑΤΗΣΕΝ ΑΣΥΜΦΩΝΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ. Τὴν 11 π. μ. ἐγένετο ἡ σύσκεψις τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν μετέσχον οἱ κ. κ. Σοφούλης, Βενιζέλος, Κανελλόπουλος, Ζέρβας καὶ ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος ὁ κ. Μανουηλίδης. Εἰς τὴν σύσκεψιν ἔλαβον μέρος καὶ τὰ συνεργαζόμενα μὲ τὴν Κυβέρνησιν κόμματα διὰ τῶν ἀρχηγῶν των κ. κ. Γονατᾶ καὶ Ἀλεξανδρῆ. Ἐν ἀρχῇ τῆς συσκέψεως, παρατεθείσης ἐπὶ 4ωρον, ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Πρωθυπουργός, ὁ ὁποῖος διηυκρίνησε τὰς ἐγγράφους δηλώσεις του πρὸς τὴν Βουλήν. Ἐπηκολούθησε μακρὰ συζήτησις, ἐντοπισθεῖσα κυρίως ἐπὶ τοῦ τύπου τοῦ ἐρωτήματος πρὸς τὸν λαόν. Ἐκ μέρους τοῦ κ. Κανελλοπούλου καὶ τοῦ κ. Μανουηλίδη ὑπεστηρίχθη, πρὸς ἐξεύρεσιν λύσεως, ἡ ἄποψις, ὅπως ἀπαλειφθῇ ἐκ τοῦ ψηφίσματος ἡ διάταξις, ἡ ὁποία ἀφορᾷ τὸ ἐρώτημα πρὸς τὸν λαὸν καὶ καθορισθῇ ὁ τύπος τοῦ ἐρωτήματος βραδύτερον διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος. Ἐδηλώθη ἐπίσης ἐκ μέρους τῶν ἀνωτέρω, ὅτι εἰς περίπτωσιν μὴ συγκαταθέσεως τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἀποδεχθῇ τὴν πρότασίν των ταύτην, τὰ ἐν λόγῳ κόμματα θὰ ἐμμείνουν εἰς τὴν ἄποψιν, τὴν ὁποίαν καὶ εἰς τὴν Βουλὴν ὑπεστήριξαν, καθ' ἣν τὸ ἐρώτημα πρέπει νὰ εἶναι συγκεκριμένον, ἤτοι «Βασιλεία» ἢ «Δημοκρατία». Οἱ κ. κ. Σοφούλης καὶ Βενιζέλος ὑπεστήριξαν τὴν γνώμην ἄποψιν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἐρώτημα δέον νὰ διατυπωθῇ ὑπὸ τὸν τύπον «Βασιλεία—Δημοκρατία». Συγκεκριμένως ὁ κ. Σοφούλης ἐτόνισε τὰ ἑξῆς ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργόν:

—Τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν χρόνον τῆς διενεργείας τοῦ δημοψηφίσματος. Διότι ὁ χρόνος δὲν ἀποτελεῖ σκοπόν, ἀλλὰ μέσον. Σκοπὸς εἶναι ἡ γνησιότης τοῦ δημοψήφισματος, ὁ δὲ χρόνος εἶνε ἀναγκαῖος διότι συντελεῖ εἰς τὴν γνησιότητα τούτου. Εἰς ἣν περίπτωσιν τὸ δημοψήφισμα διενεργηθῇ κατὰ τρόπον γνήσιον τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, διατηροῦν τὰς πεποιθήσεις, δὲν θὰ παύσῃ νὰ μετέχῃ εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τοῦ τόπου, ὑπὸ τὴν ἀπαράβατον προϋπόθεσιν, ὅτι ὁ Βασιλεύς, ἐπανερχόμενος εἰς τὸν θρόνον του, θὰ σεβασθῇ τὸ Σύνταγμα καὶ τὰς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν. Θὰ ἦτο πολὺ εὐχάριστον, κατέληξεν ὁ κ. Σοφούλης ἂν καὶ ἡ κυβερνῶσα πλειοψηφία ἔκαμνε παραμονὴν δήλωσιν, διὰ τὴν περίπτωσιν ἐπικρατήσεως τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀπαντῶν εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, ἐδήλωσε, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀποστῇ τῆς καθοριζομένης ἐν τῷ ψηφίσματι βάσεως, ὡς πρὸς τὸ ἐρώτημα, θὰ ἦτο ὅμως διατεταγμένος νὰ δεχθῇ ὅπως ἀπαλειφθῇ ἡ διάταξις, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀνιφέρεται ὅτι ἀπαγορεύονται αἱ ἀναγραφαὶ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ψηφοδελτίου, ἀφιεμένης οὕτω ἐλευθερίας εἰς τοὺς ψηφοφόρους νὰ ἀναγράψουν ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ψηφοδελτίου τὰς πολιτειακὰς προτιμήσεις των.

Τοσοῦν ἐκ μέρους τοῦ κ. Σοφούλη, ἐκδηλώσαντος ἐπιμονὴν εἰς τὰς ἐν προκειμένῳ ἀντιρρήσεις του, ὅσον καὶ ἐκ μέρους τῶν ἄλλων δημοκρατικῶν ἀρχηγῶν ἐδηλώθη ὅτι ἡ πρότασις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ δὲν τοὺς εὑρίσκει συμφώνους, ὡς πρὸς τὸν χρόνον τοῦ δημοψηφίσματος. Ὑπεστηρίχθησαν ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν ἀρχηγῶν αἱ γνωσταὶ ἀπόψεις των. Διατυπωθείσης ἀσυμφωνίας κυρίως ἐπὶ τοῦ τύπου τοῦ ἐρωτήματος ὁ κ. Σοφούλης, ἠρώτησε τὸν κ. Τσαλδάρην ἂν ἐξακολουθῇ ἰσχύουσα ἡ πρότασις του περὶ συμμετοχῆς τῆς Ἀντιπολιτεύσεως εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν τοῦ κ. Σοφούλη ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀπήντησεν, ὅτι ἡ μὴ ἐπίτευξις συμφωνίας ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος ἀναιρεῖ τὴν πρότασιν.

Ὀλίγον πρὸ τῆς συνεδριάσεως τῆς Βουλῆς συνῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος οἱ κυβερνητικοὶ βουλευταί, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁ κ. Τσαλδάρης ἐξέθεσεν ἐν συντομίᾳ τὰς συνομιλίας του μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῆς Δημοκρατικῆς παρατάξεως, τονίσας ὅτι οὗτοι ἐπέδειξαν ἀδιαλλαξίαν εἰς τὴν πρότασίν του διὰ τὴν ἐπίτευξιν συνενοήσεως. Ἐν συνεχείᾳ ἐτόνισεν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δεχθῇ τὰς ἀδικαιολογήτους ἀξιώσεις τῶν Δημοκρατικῶν καὶ νὰ ἀποστῇ τῆς λαϊκῆς ἐντολῆς. Γενομένης συζητήσεως διεπιστώθη πλήρης ἐπιδοκιμασία τῆς πολιτικῆς τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ.

Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς εἰς ἀνακοινώσεις του πρὸς τοὺς δημοσιογράφους ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ Ἀντιπολίτευσις ἐμμένει εἰς τὰς γνωστὰς ἀπόψεις της, δὲν ἀπέκλεισεν ὅμως τὸ ἐνδεχόμενον, λόγῳ ἀπροόπτου, νὰ ἐπέλθῃ συνενόησις. Ἀλλὰ πάντως ἐτόνισεν, ὅτι ἡ διατύπωσις τοῦ ἐρωτήματος θὰ γίνῃ ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ ἀρχικοῦ σχεδίου ψηφίσματος.

Οἱ κ. κ. Βενιζέλος καὶ Κανελλόπουλος ἐξέφρασαν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐκ τῆς μέχρι τῆς στιγμῆς διεξαχθείσης συζητήσεως μετὰ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν ὑπάρχει ἔδαφος συνενοήσεως, ἐκτὸς ἐὰν ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἐπανέλθῃ ἐπὶ νέων βάσεων πρὸς περαιτέρω συζητήσεις.

****

Κατὰ νυκτερινὰς πληροφορίας κυβερνητικῶν κύκλων ἡ Κυβέρνησις θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ δεχθῇ τὴν λύσιν τῆς ἐκτυπώσεως ὑπὸ τῶν κομμάτων τῆς Δημοκρατικῆς Ἀντιπολιτεύσεως ἐπὶ τοῦ ψηφοδελτίου τῆς λέξεως «Δημοκρατία». Κατά τινας κυβερνητικὰς πληροφορίας ὑπὸ ἁρμοδίων συμμαχικῶν παραγόντων ἐγένευντο συστάσεις, πρὸς ὡρισμένους ἀρχηγοὺς τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὅπως ἐπιδείξουν πνεῦμα συνδιαλλαγῆς.

****

Ὑπῆρχον πληροφορίαι ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπουσίας τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, τὴν προεδρίαν τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἀσκῇ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἐθνικῶν Φιλελευθέρων κ. Γονατᾶς.

Ὁ κ. Τσαλδάρης, μολονότι δὲν ἀνεκοίνωσεν ἀκόμη τὰς ὁριστικὰς ἀποφάσεις του, φαίνεται ἀπεκλείνων ὅπως εἰς μὲν τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν τὸν ἀναπληρώσῃ ὁ Ὑπουργὸς τοῦ Συντονισμοῦ κ. Στέφ. Στεφανόπουλος, εἰς δὲ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος ὁ κ. Μπέης Μαυρομιχάλης.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΛΙΒΑΝΟΥ

ΑΓΚΥΡΑ. Τὸ πρακτορεῖον «Ἀνατολὴ» ἀγγέλλει ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας τοῦ Λιβάνου ἐδέχθη τοὺς δημοσιογράφους καὶ ἀνεκοίνωσεν, ὅτι ἡ ἐπίσκεψίς του εἰς τὴν Τουρκίαν σκοπὸν εἶχε τὴν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν ἀμοιβαίας ἀγάπης μεταξὺ τῶν λαῶν Τουρκίας καὶ Λιβάνου.

Τὸν πρόεδρον ἀναχωρήσαντα συνώδευσεν εἰς τὸν σταθμὸν ὁ Πρόεδρος τῆς Τουρκικῆς δημοκρατίας καὶ ἡ Κυβέρνησις.

ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ κ. ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗ ΠΕΡΙ 4ΗΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΘΟΡΥΒΩΔΗ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗΡΟΤΑΤΑΙ ΑΝΤΕΓΚΛΗΣΕΙΣ

ΑΘΗΝΑΙ. Τὴν 6.30 μ.μ. ἀρχεται ἡ συνεδρίασις τῆς Βουλῆς. Κατατίθενται διάφοροι ἀναφοραί, μεταξὺ τῶν ὁποίων τοῦ συνδέσμου ἀμπελοκτημόνων Πύργου, ζητοῦντος παροχὴν διευκολύνσεων πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ἀμπέλων, τῶν κατοίκων Πάργας, διαμαρτυρομένων διὰ τὸν εἰσφυμενον ἐπαναπατρισμὸν Ἀλβανῶν Τσαμουριάς, τοῦ λαοῦ τῶν φιλιατρῶν, διαμαρτυρομένων διὰ τὰ ψευδολογήματα περὶ Τσαμουριωτῶν, τῶν σταφιδοπαραγωγῶν Ἀγ. Δημητρίου Αἰγίου, διαμαρτυρομένων διὰ τὴν μελετωμένην διαχείρισιν τῆς σταφίδος, τοῦ σωματείου ἰχθυεμπόρων καὶ ἰχθυοπωλῶν Πύργου, ζητούντων τὴν μὴ ἀπαγόρευσιν τῆς ἁλιείας, τῶν προέδρων γεωργικῶν συνεταιρισμῶν Ζαχάρως εὐχαριστούντων διὰ τὰς συζητήσεις διὰ τῆς συνεταιριστικῆς ἀγροτικῶν ὀργανώσεων καὶ τῶν ἐθνικοφρόνων Πύργου, ἀναφερόντων, ὅτι ἡ ἀπεργία ἀπετυχεν.

Ἀκολούθως εἰσέρχεται ἡ Βουλὴ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν καὶ καταδέχεται τὸν λόγον ὁ κ. Τουρκοβασίλης, ὁ ὁποῖος λέγει ὅτι δὲν ἀποπειρᾶται ἀπὸ τὰς συνεννοήσεις μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν, φρονῶν ὅτι εἶναι εὑρεθῇ τρόπος προσεγγίσεως τῶν διεστημένων ἀπόψεων ἐπὶ τοῦ δημοψηφίσματος. Ἐπικρίνει τὸν ἀρχηγὸν τῶν Φιλελευθέρων διὰ τὰς ἀντιρρήσεις του ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος. Ἐπίσης ἐπιτίθεται κατὰ του κ. Σοφούλη διὰ τὸν νόμον περὶ ἀποσυμφορήσεως, λέγων ὅτι, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων ὤφειλε νὰ ἐγκαταλείψῃ παραυτὰ τὴν ἐξουσίαν, ἐὰν ἤφεστατο πίεσιν. Συνεχίζων εἰσέρχεται εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Βασιλέως καὶ τονίζει, ὅτι δὲν ἀστενοχωρήθη τόσον διὰ τὴν ἀπομακρυνσιν τοῦ Κωνσταντίνου ὅσον διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου. Ἀναφέρεται εἰς τὸ δημοψήφισμα τοῦ 1935 καὶ λέγει ὅτι τοῦτο εἶχε πολὺ περισσότερον βαθμὸν γνησιότητος ἀπὸ τὸ δημοψήφισμα τοῦ 1924, τοῦ ὁποίου εἰς ἐκ τῶν συνταγτῶν ὑπῆρξεν ὁ κ. Παπανδρέου. Δὲν ἠμπορεῖμεν, λέγει, νὰ ὁμιλῶμεν περὶ γνησίου δημοψηφίσματος, ὅταν δὲν ἔγιναν καὶ ἄλλα γνήσια δημοψηφίσματα.

Φ. ΤΣΑΤΣΟΣ: Ἤτο ὑπουργὸς ὁ κ. Παπανδρέου τὸ 1924;

ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ: Ὄχι.

Ο. ΤΣΑΤΣΟΣ: Τότε διατί λέγεις, ὅτι ἦτο ἐκ τῶν εἰσηγητῶν τοῦ δημοψηφίσματος;

ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ: Εἶπον, ὅτι εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ εἶνε ὁ κ. Παπανδρέου.

Περαιτέρω ὁ κ. Τουρκοβασίλης λέγει ὅτι εἶχε μεγάλην τύχην ὁ Βασιλεύς, ὅτι ἀνεγνωρίσθη τὸ 1935 ὑπὸ τοῦ Βενιζέλου.

— Κύριοι βουλευταί, συνεχίζει, θὰ εἰσέλθω κατ' ἀνάγκην καὶ εἰς τὴν 4ην Αὐγούστου. Τὸ γεγονὸς ἐστὶ εἶμαι ἐξ ἐκείνων, ποὺ δὲν ἔπαιξαν ἐλίγα ἀπὸ τὴν 4ην Αὐγούστου μὲ τὸ δικαίωμα νὰ κρίνω. Διότι, ἀλλοίμονον, ἂν ἔχοντες ὀφθῶν ὅτι ἐπάθαμεν τὸ 1917—20 κρυνθῶμεν νὰ ὁμολογήσωμεν καὶ τὰ καλὰ ἀποτελέσματα, ποὺ ἔφερεν ἡ πολιτικὴ τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον νὰ ἦτο κατώτερον ἡμῶν, ἐὰν δὲν ἐλέγομεν τί καλὰ ἔφερεν εἰς τὸν τόπον ἡ 4η Αὐγούστου. Ὁ Βασιλεὺς ἦλθε μὲ τὰς καλυτέρας διαθέσεις. Εὗρε μίαν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία τὸν ἔφερε καὶ τὴν Κυβέρνησιν αὐτὴν τὴν ἀπεμάκρυνε, κατόπιν ἀπαιτήσεως τῆς ἐθνικοπατριωτικῆς παρατάξεως. Διέλυσε τὴν Βουλὴν καὶ ἔκαμεν ἐκλογὰς μὲ σύστημα τὴν ἀναλογικήν, διότι τοῦτο ἦτο ἀξίωσις τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων.

Ὁ κ. Τουρκοβασίλης ἐξιστορεῖ κατόπιν ὅτι κατὰ τὸ 1936 ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐξέτασε τὰς παραπάνω ἐκλογὴ διὰ πρόεδρον τῆς Βουλῆς, ἡ ὁποία κατὰ τὴν πρώτην ψηφοφορίαν δὲν ἔδωσεν ἀπολεσμα καὶ κατὰ τὴν ἐπαναλήψιν τῆς ψηφοφορίας οἱ 9 κομμουνισταὶ βουλευταὶ ἐξέλεξαν πρόεδρον τὸν ἀρχηγὸν τῶν Φιλελευθέρων. Δηλαδὴ τὴν πολιτικὴν ζωὴν ἐρρύθμιζον οἱ κομμουνισταί. Τότε ὁ Βασιλεὺς ἐκάλεσε τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν κομμάτων νὰ ἰδοῦν Κυβέρνησιν. Ἀλλ' οὗτοι ἠρνήθησαν. Ἤξιωσαν τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἀποτάκτων τοῦ 1935.

Γ. ΣΙΔΕΡΗΣ: Διατί δὲν διέλυσε τὴν Βουλήν, ἐφόσον λέγετε ὅτι ἐρρύθμιζον τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώρας οἱ κομμουνισταί;

ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ: Δὲν διέλυσε τὴν Βουλήν, διότι πρώτη πρόξις αὐτῆς ἦτο νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἀναλογικὴν ὡς σύστημα καὶ ἑπομένως ἐὰν ἐκαλούμεθα εἰς ἐκλογάς θὰ εἴχομεν τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ πολιτικὴ ἀρρυθμία καὶ κοινωνικὴ ἀναρχία. Πρὸ αὐτῶν τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ ὁ Βασιλεύς;

ΣΙΔΕΡΗΣ: Νὰ κάμῃ ἐκλογάς καὶ νὰ μὴ καταρρακώσῃ τὸ Σύνταγμα.

ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ: Μὲ ποιὸ σύστημα;

ΣΙΔΕΡΗΣ: Μὲ πλειοψηφικόν

ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ: Πῶς;

ΣΙΔΕΡΗΣ: Μὲ τὸν ἴδιον τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον κατήργησε τὸ Σύνταγμα.

ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ: Ἡ κομμουνιστικὴ ἀναρχία ἐφαίνετο καθαρά ἡ δὲ μεταβολὴ ὑπῆρξε πρᾶξις ἀρίστη.

ΜΑΡΣΕΛΛΟΣ: Ὅταν συνεφώνησαν τὰ κόμματα νὰ κάμουν Κυβέρνησιν, τότε ἔγινεν ἡ δικτατορία.

ΔΑΡΒΕΡΗΣ: Νομίζω ὅτι δὲν ἐξυπηρετοῦμεν τὴν συζήτησιν, ὅταν κοινοβουλευτικοὶ ἡμεῖς ὑποστηρίζωμεν τὴν 4ην Αὐγούστου ἐν τῇ γενέσει της.

ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ: Ἡ Κυβέρνησις τῆς 4ης Αὐγούστου εἰργάσθη διὰ τὴν χώραν. Ὠργάνωσε τὸν στρατόν. Ἔκαμε τὰ ὀχυρωματικὰ εἰς τὰ σύνορα καὶ ἠτοίμασε τὸν λαὸν διὰ τὴν 28ην Ὀκτωβρίου.

ΣΙΔΕΡΗΣ: Ὁ λαὸς καὶ μόνος ὁ λαὸς ἔκαμε τὴν 28ην Ὀκτωβρίου.

ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ: Ἐὰν ἀρνηθῶμεν τοῦτο ἀρνούμεθα μίαν μεγάλην ἱστορικὴν ἀλήθειαν. Ἀπαιτεῖται τῆς δικτατορίας εἶνε οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοί, οἱ ὁποῖοι δὲν ἠδύναντο νὰ δώσουν Κυβέρνησιν.

ΡΟΖΑΚΗΣ: Μὲ αὐτὰ ποὺ λέγετε παρακινᾶτε τὴν ἐπαναφορὰν τῆς 4ης Αὐγούστου.

ΚΟΓΑΟΓΜΒΑΚΗΣ: Κύριε πρόεδρε, ἐν ὀνόματι τοῦ κοινοβουλίου ἐνεργοῦμεν δημοψήφισμα ἢ συζητοῦμεν περὶ τοῦ δημοψηφίσματος, τὸ ὁποῖον θὰ κάμῃ ὁ λαός; Πεῖραν θέσιν ἔχουν ὅλα αὐτὰ κ. συνάδελφε (πρὸς τὸν κ. Τουρκοβασίλην) καὶ μᾶς προκαλεῖτε μὲ τὴν ἐπάρατον 4ην Αὐγούστου; (Φωναὶ ἐκ τῆς ἀριστερᾶς: Λαμπρά, λαμπρά).

ΚΟΓΑΟΓΜΒΑΚΗΣ: Σωπᾶτε καὶ σεῖς. Τὴν 4ην Αὐγούστου τὴν ἐκάματε, διότι σεῖς καὶ τὰ κόμματά σας ἐδώσατε ψῆφον ἐμπιστοσύνης εἰς τὸν Μεταξᾶν.

ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ: Ὅταν ἤρχισα τὸν λόγον μου εἶπον ὅτι θὰ ὁμιλήσω διὰ πρόσωπα καὶ καταστάσεις.

Λέγει περαιτέρω ὅτι ὁ κ. Παπανδρέου ὑπεστήριξεν ὅτι τὸ καθεστωτικὸν ζήτημα ὑπέστη ὑποτροπὴν καὶ ἑπομένως ὁ Βασιλεὺς ἐκηρύχθη ἔκπτωτος. Καὶ ἐὰν πράγματι συνέβη τοιοῦτον καὶ μόνον ἡ 28η Ὀκτωβρίου θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ παύσῃ τὴν ὑποτροπὴν καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν Βασιλέα. Ἰσχυρίσθη ἐπίσης ὁ κ. Παπανδρέου, ὅτι, ὅταν ὁ Βασιλεὺς ἀνεχώρησεν ἐξ Ἑλλάδος εἶχεν ἀντιμέτωπον ὁλόκληρον τὸν πολιτικὸν κόσμον. Ὁ πολιτικὸς κόσμος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἐξαπροσώπει τίποτε. Ἐὰν ὑπάρχουν παράγοντες τοῦ Ἀλβανικοῦ ἔθνους αὐτοὶ εἶνε τρεῖς: Πρῶτον ἡ ἀγάπη τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν. Δεύτερος παράγων εἶνε ὁ Βασιλεὺς καὶ τρίτος εἶνε ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὅλοι οἱ βουλευταὶ εἶνε ὄρθιοι φωνάζοντες ἐξ ὅλων τῶν σημείων. Ἐπακολουθοῦν θορυβώδη ἐπεισόδια. Οἱ βουλευταὶ τῆς ἀριστερᾶς ἐγειρόμενοι κατευθύνονται πρὸς τὸ βῆμα, διαμαρτύρονται καὶ φωνάζουν: Αἰσχος Αἰσχος. Δὲν ἔχετε θέσιν ἐδῶ. Κατεβῆτε ἀπὸ τὸ βῆμα». Κωδωνοκρουσίαι, θόρυβος, διαμαρτυρίαι ἐξ ὅλων τῶν σημείων τῆς αἰθούσης.

ΒΟΥΡΔΟΥΜΠΑΣ (ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν κ. Τσάτσον): Δὲν ἔχετε δικαίωμα σεῖς κ. Τσάτσο (ὁ ὁποῖος κατευθύνεται πρὸς τὸ βῆμα) νὰ διαμαρτύρεσθε, διότι ἐκάματε Κυβέρνησιν μὲ τὸν Ζαχαριάδην καὶ μὲ τοὺς Ζαχαριάδηδες.

ΤΣΑΤΣΟΣ: Ψεύδεσθε.

Ἐξακολουθεῖ τὸ πανδαιμόνιον καὶ ὁ Πρόεδρος πρὸ τῆς Καταστάσεως ταύτης διακόπτει ἐπὶ 10 λεπτά, ἐνῷ οἱ βουλευταὶ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἦτοι οἱ τῶν Φιλελευθέρων, Κανελλοπουλικοί, Παπανδρεϊκοὶ καὶ Βενιζελικοὶ ἐξέρχονται τῆς αἰθούσης.

Μετὰ 10 λεπτὰ ἐπαναλαμβάνεται ἡ συνεδρίασις καὶ ἐνώπιον τῶν κενῶν ἑδωλίων τῆς ἀριστερᾶς ἀνέρχεται καὶ πάλιν εἰς τὸ βῆμα ὁ κ. Τουρκοβασίλης συνεχίζων τὴν ἀγόρευσίν του καὶ ἐκφράζων τὴν ἀπορίαν του, διατί ἡ δημοκρατικὴ παράταξις ἐστενοχωρήθη ἐκ τῆς ἀγορεύσεώς του, ἐφόσον οἱ βουλευταὶ εἶνε ἐλεύθεροι νὰ ἐκφράζουν τὰς ἀτομικάς των γνώμας, τὰς ὁποίας ἐξέφρασε καὶ οὗτος, ὁ ὁποῖος λογοδοτεῖ μόνον πρὸς τὸν λαόν.

Περαιτέρω ὁ κ. Τουρκοβασίλης ἐξαίρει τὴν στάσιν τοῦ Μαγγανᾶ, «ὁ ὁποῖος ἔσωσε τὴν Πελοπόννησον» καὶ λέγει, ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπῆρχον πολλοὶ Μαγγανάδες, οἱ ὁποῖοι πράγματι θὰ ἔσωζαν τὸν τόπον.

****

Λαμβάνει ἐπὶ τὸν λόγον ὁ κ. Τσιμπιδάρος, ὁ ὁποῖος ἐξαίρει τὴν χειρονομίαν τοῦ κ. Σ. Βενιζέλου ὑπὲρ τοῦ τόπου. Ἀναφερόμενος εἰς τὰ κινήματα, ἐξαίρει τὴν δρᾶσιν τοῦ στρατηγοῦ κ. Βεντήρη εἰς τὴν Μ. Ἀνατολήν.

Ἐξετάζων ἀκολούθως τὸ θέμα τοῦ δημοψηφίσματος ὁ κ. Τσιμπιδάρος τονίζει ὅτι οὐδὲν κράτος ἔχει τὴν αὐτοτέλειαν αὐτοῦ, ὅπως καὶ οὐδὲν ἄτομον. Καὶ τὰ κράτη καὶ τὰ ἄτομα ἔχουν κάποιον περιορισμὸν ἐλευθερίας, προκειμένου δὲ περὶ τῆς Ἑλλάδος ὁ τοιοῦτος περιορισμὸς εἶνε σαφής. Ποῖαι εἶνε αἱ διαθέσεις τῶν Συμμάχων μας; Ἡ διπλωματία εἶνε ἡ τέχνη τοῦ καλύπτειν τὴν ἀλήθειαν. Εἶνε ὅμως καὶ ἡ τέχνη τοῦ λέγειν τὴν ἀλήθειαν. Εἰμαι βέβαιος, ὅτι οἱ σύμμαχοι θὰ εὕρισκον ἕνα τρόπον νὰ εἴπουν ἐὰν δὲν εἶνε σύμφωνοι διὰ τὴν διενέργειαν τοῦ δημοψηφίσματος. Οὔτε ἄλλωστε ἡ Ἀντιπολίτευσις, οὔτε καὶ ὁ Τύπος, ἔθεσαν στοιχεῖα τοιαῦτα, ὥστε νὰ μᾶς πείσουν ὅτι ἀντιτίθενται εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως. Τοῦτο ἑπομένως σημαίνει, ὅτι ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τῆς ἡμέρας τοῦ δημοψηφίσματος οἱ Σύμμαχοι δὲν ἔχουν ἀντίρρησιν.

Ἀπευθυνόμενος ἀκολούθως ὁ κ. Τσιμπιδάρος πρὸς τὸν κ. Τσαλδάρην λέγει:

— Γνωρίζετε κ. Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι ὁ μεγαλύτερος κομματάρχης σας ὑπῆρξεν ὁ Δεκεμβρίου καὶ ὅτι αὐτὸς σᾶς ἔδωσε τὴν πλειοψηφίαν. Τίποτε ὅμως δὲν ὑπάρχει περισσότερον ἀσταθὲς ἀπὸ τὴν μεγάλην πλειοψηφίαν. Αἱ μεγάλαι πλειοψηφίαι ἀποτελοῦν διὰ τὴν πολιτείαν ἐλεφαντιάσεις. Ἐνθυμηθῆτε τὴν πλειοψηφίαν τοῦ 1920 ἢ ἔφερεν. Ἐνθυμηθῆτε τὴν πλειοψηφίαν τοῦ 1928, ἥτις ἦλθεν ὡς θύελλα, μὲ κυβερνήτην τὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον. Ἄφησε νὰ ἴδῃ ὁ Βενιζέλος σημαντικὰ ἔργα τῆς διαδόχου του εἰς τὴν γεωργικὴν πολιτικήν, ἴδρυσε τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν, ἐξεκαθάρισε τὸν θολωμένον ἐξωτερικὸν ἀέρα, κατώρθωσε νὰ ὀμπιουργήσῃ τὴν Ἑλληνοτουρκικὴν φιλίαν καὶ ὅμως μετὰ 4 ἔτη ὁ μέγας ἐκεῖνος πολιτικὸς ἄνδρ ἐκλιψθη καὶ ἠγνοήθη ἀπὸ τὴν φτωχίαν, τὴν ὁποίαν ἀρίστευσε τὰ πλειοψηφίαι. Προσέξατε κ. Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως. Δὲν πιστεύομεν, ὅτι τὸ πολιτικὸν ζήτημα εἶνε ἡ πενικιλλίνη, ἡ ὁποία θὰ σώσῃ τὴν Ἑλλάδα. Πιστεύομεν ὅμως, ὅτι πρέπει νὰ λυθῇ τὸ ταχύτερον, διότι παραμένον ἄλυτον θὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀτομικὴν βόμβαν, ποὺ θὰ ἀνατινάξῃ κάποιαν ἡμέραν τὴν Ἑλλάδα. Πρέπει, κ. Πρωθυπουργέ, νὰ προσέξετε ὥστε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δημοψηφίσματος νὰ εἶνε γνήσιον καὶ ἀνοθευτον ἡ ἐκδίκασις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Καὶ ὅταν εἶνε τοιαύτη ἡ ἐκδίκασις, ἐλόκληρος ἡ Ἀντιπολίτευσις, διαπνευμένη ἀπὸ ἀγαθότατα ἐλατήρια θὰ θεωρήσῃ τὸ ζήτημα λελυμένον, οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ κρίσις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Πρέπει νὰ λυθῇ κατὰ τρόπον, ὥστε τὸ καθεστὼς, τὸ ὁποῖον θὰ προκύψῃ νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην Ἡρακλέους, εἴτε τῆς Βασιλείας, εἴτε τῆς Δημοκρατίας, οἱ ὁποῖοι γνωρίζομεν ποῦ ὡδήγησαν καὶ τὴν Βασιλείαν καὶ τὴν Δημοκρατίαν. Δι' αὐτὸ, τὸ δημοψήφισμα πρέπει νὰ διεξαχθῇ ὑπὸ συνθήκας, αἱ ὁποῖαι θὰ θέσουν κατὰ μέρος τοὺς Ἡρακλεῖς. Δὲν πρόκειται νὰ ἀρνηθῶ τὴν δημοκρατικήν μου πίστιν. Πιστεύομεν εἰς τὴν δημοκρατίαν, διότι αὐτὴ τελεῖ τὴν πλήρη ἔκφρασιν καὶ τελείωσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ τὴν δημοκρατίαν, ἡ ὁποία ἔχει ὡς περιεχόμενον τὸν σεβασμὸν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἡ ὁποία δὲν ἀρνεῖται τὴν γνώμην παντὸς ἀντιφρονοῦντος, ἡ ὁποία ἀναγνωρί